

Iz velikih dni boja za naše življenje

Dolomitska izjava

Dolomiti po svoji naravni legi obkrožajo celoten zahodni del Ljubljanske kotline. Vse od leta 1941 predstavljajo simbol varnega zatočišča na eni strani in neprestano negotovost in drznost na drugi.

Preko njih je potekala razmejitvena črta in na silo razdelila slovensko ozemlje med Nemčijo in Italijo.

V Dolomiti so se kmalu pričeli zatekati prvi partizani, ki so se formirali v prve borbene grupe in partizanske enote. Predstavljali so simbol partizanstva celotne Ljubljane.

Zatočišče IO OF in CK KPS

Oktober 1942 se je v Dolomiti utabilo vodstvo IO OF in CK KPS. To so bili vodilni možje slovenskega odpora. Kardelj, Kidrič, Fajfar, Breclj, Kocbek in ostali stalni sodelavci. Tu so prebivali vse do aprila 1943, po spopadu z belogardisti v Belški grapi, saj so hoteli uničiti ta dva vodilna foruma NOB. Vodstvu se je uspelo rešiti iz nevarnega obroča.

Nič kaj obetaven začetek leta 1943

Po veliki roški ofenzivi se je kar se da razbohotila bela in plava garda. Osvobodilno gibanje se te rasti ni smelo prestrašiti, delovati so morali naprej, do konca! Zavedalo pa se je, da so to izredno negativni dejavniki, saj lahko marsikdo, podvomi v smisel NOB in njenega vodstva. Tega pa si niso smeli dovoliti.

Za tem je kmalu prišla žalostna vest, da je na Osankarici pri Treh žeblih do zadnjega izkraval legendarni Pohorski bataljon. Nad vse slovensko partizanstvo je legla črna mora. Vedeli so, da morajo vztrajati do konca, do zmage.

Že ob koncu meseca januarja 1943 pa je žalost odplavila presenetljiva vest, da je pred Stalingradom zlomljena najelitnejša nacistična vojska z von Paulusom na čelu. Jasnje je bilo, da

je fašistična pošast, ki je že skorajda pet let lomastila po Evropi in pomečkala vse kar se ji je uprlo, načeta.

Partizanstvo je tako na tihem upalo, da bo svoboda vendarle dobljena in dočakana.

Kako nadaljevati in voditi pravilno politiko?

Vojna vihra je pri nas pustošila že tretje leto. Izgube so bile velike. Postalo je jasno, da fašistična vojska večno ne bo mogla trajati. Slej ko preje ji bo sledil zlom in poraz. Našemu vodstvu je bilo jasno, da se mora pričeti pripravljati na povojno življenje, na novo politično ureditev.

Temeljna stališča Osvobodilne fronte slovenskega naroda so bila jasna. Povezava Komunistične partije Sokolov in Krščanskih socialistov je delovala v smislu koalicije. Nikakor pa si niso mogli predstavljati, da je OF le začasno telo,

katero bo po osvoboditvi prenehalo delovati. Vse pogostejše so se pojavljali interesi posameznih skupin, katere so hotele oziroma poskušale delovati za kulisami OF, voditi pa še vnaprej strankarsko in pristransko politiko. To nikakor ni bilo dopustno! Več kot jasno je bilo dejstvo, da je strankarski sistem bil značilen za predvojno in gnilo Jugoslavijo. Ponovitev sistema bi utegnila prinesiti ponovne razprtije in nesporazume, katere račune bi zopet poravnava preprost in deloven človek.

OF je bila nedvomno telo, ki nas je znala povezati v najtežjih trenutkih naše zgodovine. Te odgovorne naloge ji nimamo pravice odvzeti!

Prav tako niso smeli mimo vloge Komunistične partije. Njej je že takrat pripadala posebna vloga v NOB in razredni družbi nasploh. Nastala je že leta 1922, potem ko se je odcepila od Socialdemokratske stranke, po letu 1938, po Čebinah pa so njena stališča dokončno izoblikovana z jasnimi in konkretnimi stališči in nalogami. V slovenskem osvobodilnem boju ji mora pripadati avantgardna vloga.

Slovenski narod torej nujno potrebuje enotno politično telo, ki ga bo vodilo vse do osvoboditve in še po njej, v graditvi nove Jugoslavije.

1. marca je v bunkerju na »Babni gori« prišlo do podpisa znamenite dolomitske izjave, ki se

zaključuje z izjavo vseh treh ustanovnih skupin OF.

Sokolska in Krščansko-socialistična skupina priznava Komunistični partiji avantgardno vlogo v slovenskem osvobodilnem boju. Njena naloga je, da še nadalje usposablja aktiviste v revolucionarnem duhu in jim posveča posebno skrb.

Naloga Sokola je, da se s svojimi člani vključuje v OF slovenskega naroda in jim posveča vzgojno skrb, nikakor pa ne more organizirati lastnih političnih aktivistov.

Krščanski socialisti pa ostanejo kot izraz prehajanja slovenskih katoliških množic na napredne, nacionalne in družbene pozicije.

Izjavo so prvič med vojno s pravimi imeni podpisali:

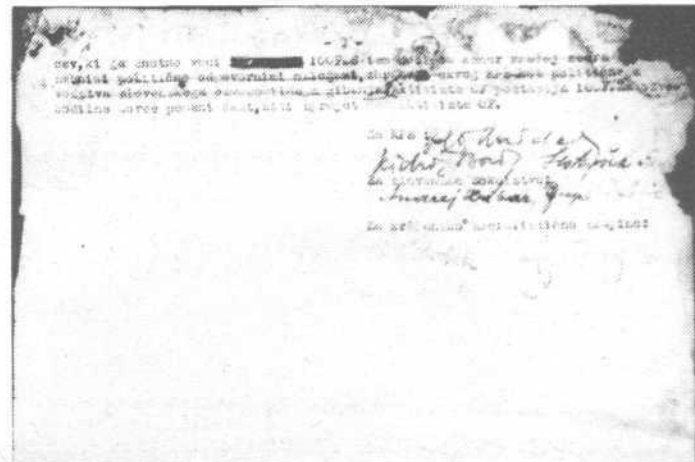
Za KPS: Edvard Kardelj, Boris Kidrič in Franc Leskošek, za slovensko sokolstvo: Andrej Hribar (Jože Rus) in Drejče Jaklič (Franjo Lubelj), za krščansko-socialistično skupino: Edvard Kocbek, Tone Fajfar in Miha Borštnik (dr. Marjan Breclj).

Glede na širino in načela katera je zavzela Dolomitska izjava je Osvobodilna fronta že tedaj postala prava »socialistična zveza« delovnega ljudstva.

Po arhivskem gradivu pripravila Mojca Černe

Hiša na Toškem čelu št. 8, kjer je jeseni 1942. leta bival in deloval centralni komite KP Slovenije

Izjava Komunistične partije Slovenije, slovenskih Sokolov in krščanskih socialistov o ureditvi politične enotnosti Osvobodilne fronte pod vodstvom Partije z dne 1. marca 1943, sprejeta na zboru aktivistov na Kočevskem od 28. do 30. aprila 1943

Pevsko slavlje na Brezovici

Nedavno smo prisostvovali izredno lepi pevski manifestaciji. Nastopil je najprej že renomirani moški komorni pevski zbor KUD Brezovica, ki je zapel 12 skladb (pa še 2 dodatni ob koncu), med njimi precej zahtevnih. Vedno nas njegovo petje preseneča: preciznost, zlitost, enotno obvladovanje glasov, presenetljiva disciplina, sprejemljiva interpretacija. Zbor vodi Franc Slabe. Ob tej priliki je prvič nastopil dekliski pevski zbor istega društva, ki je zapel šest pesmi, nato skupaj še z moškim zborom (kot mešani zbor) še dve. Dekliski zbor združuje dovolj lepe glasove, ki še niso seveda v svojih skupinah izčiščeni in homogeni, bilo pa je v tem pogledu že precej storjenega, a je zbor v večini pesmi zazvenel dokaj ubrano. Pevovodkinja Sonja Rapuc tudi dovolj skrbno za pravilno dikcijo.

Angažiranost in prizadevanja brezovskih pevcev in pevk so nadvse zanesljiva. S svojim celovečernim koncertom so nudili prepolni dvorani občinstva velik užitek. Spored je vzorno dopolnjeval Marjan Kralj, ki je posredoval poslušalcem med odmorom tudi zvrhan koš razvedrila.

ERNEST ŠVARA

Da bo ljubiteljsko gledališče na Barju še dolgo živelo, jamči tudi mlada »zaodrška« skupina, v kateri so za tekoč potek predstave odgovorni tudi razsvetljevalci in šepetalka. Vajeni smo z mnogih odrov, da najmlajši kalijo prepotrebno tišino med potekom vaj. Na Barju tega nismo zasledili. Prav gotovo je Tončka Melikova z izkušenejšimi igralci in igralkami tudi mladim vlila spoštovanje do ustvarjanja na odskih deskah.

FOTOREPORTAŽA Z GENERALKE

Bobri osvajajo Barje

Točnost je lepa čednost. Prav zanesljivo je še močno ukoreninjena med igralci in igralkami in seveda vsemi njihovimi zvestimi pomočniki KD Barje. Igra BOBRI, ki jo je po motivih povesti Janeza Jalna (I. in II. del) priredila in režirala Tončka Melikova, se je pričela ob napovedanem času. Vsi, scenarist Radivoj Prinčič, razsvetljevalca Lojze Kalin in Rajko Ponikvar, zvočni tehnik Marjan Vardijan, avtor kostumov Jože Hrušev, šepetalka Tatjana Mišič, 24 nastopajočih in seveda režiserka so držali pesti, da bi igra dobro potekala ter da bi starejši, predvsem pa mlajši igralski kader dobil toliko moralne opore, da bo vredna 30-letnice obstoja društva.

Po iskrenosti, zavzetosti in popolni vpreženosti, da bi ponazorili v izvirnih oblačilih

in na domiselni sceni pravo Belo ovco, Brkatega Soma, Sinjeoko kodrolasko, Udarnega Jalna, Losa, Kalino, pa dečke in deklice in mnoge druge like, ki s svojo življenjsko zgodbo polnijo Jalnovo povest oziroma barjanska tla pred 4000 leti, katero smo zasledili na zadnji preizkusni vaji, sploh ne dvomimo, da so barjanski igralci ogreli srca gledalcev in se tako oddolžili mnogim ljubiteljem gledaliških desk, ki niso dočakali tega plemenitega trenutka igralcev – ljubiteljev z Barja.

Mladi in starejši kulturni ustvarjalci na Barju so kot velika družina. Zato se nismo čudili, da je spremljala generalko skupina mladink, pa tudi mlajši in starejši krajani. Prav gotovo so želeli pred premiero uresničiti ljudski rek: »Dober glas gre v deveto vazo.« Prizor iz igre. Okrog 2500 ur so porabili za njeno pripravo. Ur, ki so se dokazale v tekočem poteku predstave in v prisrčnem podoživljanju junakov, za katere zvedo Barjani že v rani mladosti.